

УДК 614.2:002:001.8(045)(100)

М.А. Знаменська, О.В. Жданова, Г.О. Слабкий

Роль комунікацій в розвитку та діяльності охорони здоров'я: аналітичний огляд міжнародних документів та публікацій

ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені академіка О.М. Лук'янової НАМН України»,
м. Київ, Україна

Київська міська клінічна лікарня №8, м. Київ, Україна
Ужгородський національний університет, м. Ужгород, Україна

Мета: проаналізувати роль комунікацій в розвитку охорони здоров'я на міжнародному рівні.

Матеріали та методи. У дослідженні використані міжнародні нормативно-правові документи та наукові публікації з питань комунікацій в системі охорони здоров'я населення. Застосовані наступні методи дослідження: бібліосемантичний, аналітичний, історичний, системного підходу.

Результати. В статті наведено аналіз документів міжнародних організацій та наукових публікацій з комунікацій в охороні здоров'я. Аналіз вказує на надзвичайне значення та увагу комунікаціям в глобальному плані.

Висновки. ВООЗ приділяє значну увагу комунікаціям в рішенні комплексних проблем охорони здоров'я. Для рішення проблем комунікації в глобальному плані мається значний інформаційний ресурс.

Ключові слова: охорона здоров'я, комунікації, міжнародні підходи, аналіз.

Вступ

Важливість комунікацій в охороні здоров'я можна уже пояснити тим, що ВООЗ своїм документом “Європейський план дій по укріпленню потенціала и услуг общественного здравоохранения” (2012) визначив дев'ятою функцією громадської охорони здоров'я визначив “Основная коммуникация в интересах общественного здравоохранения” [1]. При цьому ВООЗ затвердила наступне визначення оперативної функції:

Комунікація в інтересах громадської охорони здоров'я спрямована на підвищення рівня санітарної грамотності та покращання стану здоров'я окремих громадян і груп населення.

Це мистецтво та техніка інформування окремих громадян, установ і різних аудиторій громадськості, впливу на них та створення у них певної мотивації відносно важливих питань і детермінант здоров'я. Комунікація має також підвищувати здібності отримувати, розуміти та використовувати інформацію для зниження ризику, попередження хвороб, зміцнення здоров'я, уміння орієнтуватися у послугах охорони здоров'я і вірно ними користуватися, захисту політики охорони здоров'я та підвищення рівня благополуччя, якості життя і здоров'я громадян [2–5].

Мета: проаналізувати роль комунікацій в розвитку охорони здоров'я на міжнародному рівні.

Матеріали та методи

У дослідженні використані міжнародні нормативно-правові документи та наукові публікації з питань комунікацій в системі охорони здоров'я населення. Застосовані наступні методи дослідження:

бібліосемантичний, аналітичний, історичний, системного підходу.

Результати дослідження та їх обговорення

Комунікація у сфері охорони здоров'я охоплює декілька напрямків, до яких належать медична журналістика, індустрія розваг, освіта, міжособистісне спілкування, інформаційно-пропагандистська робота через ЗМІ, комунікація в середині організацій та між ними, розповсюдження інформації про ризики та кризи, соціальна комунікація та соціальний маркетинг. Вона може приймати численні форми – від масової, мультимедійної та інтерактивної (включаючи мобільний зв'язок та Інтернет) до традиційної, що враховує культурну специфіку, – та охоплювати різні канали, такі як міжособистісне спілкування, засоби масової інформації, інформаційні засоби організацій та невеликих груп, в тому числі радіо, телебачення, газети, блоги, електронні дошки об'яв, підкастинг та обмін відео файлами, розсилка повідомлень по мобільному телефону та он лайн форуми.

Комунікація у галузі громадської охорони здоров'я надає громаді спосіб протидії активному просуванню на ринок небезпечних виробів та пропаганді нездорового способу життя, наприклад, паління тютюну. Вона являє собою процес двостороннього обміну інформацією, що потребує прослуховування, збору інформації та з'ясування того, як люди сприймають повідомлення і формують у своїй свідомості ідеї відносно здоров'я, щоб можна було передавати інформацію в більш доступних та переконливих форматах. Комунікація у галузі громадської охорони здоров'я також означає гласність, завдяки якій громада може знати, що говориться та діється від її імені [6, 7].

Розвиток комунікації має охоплювати такі аспекти:

1. Стратегічний та систематичний характер комунікації у галузі громадської охорони здоров'я, що розвивається на основі розуміння особливостей сприйняття та потреб різних аудиторій.

2. Розповсюдження інформації серед різних аудиторій в таких форматах і через такі канали, які є доступними, зрозумілими та зручними для користування.

3. Роз'яснення та захист ідеї про необхідність розробки та реалізації здорової політики і створення здорового середовища у всіх секторах державного управління (принцип врахування інтересів здоров'я у всіх стратегіях та напрямках політики).

4. Навчання комунікації у галузі громадської охорони здоров'я та розвиток необхідного для цього кадрового потенціалу.

На необхідність та важливість комунікативної діяльності в охороні здоров'я було вказано в таких документах ВООЗ:

- Рамочна конвенція ВОЗ по боротьбі проти тютюну [веб-сайт]. Женева, ВОЗ, 2013 [8];

- Основи політики досягнення здоров'я для всіх в Європейському регіоні ВОЗ: оновлення 2005 г. Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 2005 (документ EUR/RC55/8) [9].

- Системи здравоохранения – здоровье – благосостояние: Европейская министерская конференция ВОЗ по системам здравоохранения: Таллинн, Эстония, 25–27 июня 2008 г.: отчет. Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 2009 [10].

- Оттавская хартия по укреплению здоровья. Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 1986 [11].

- Европейский стратегический подход к обеспечению безопасной беременности: улучшение материнского и перинатального здоровья. Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 2009 [12].

- Действия систем здравоохранения по устранению гендерного неравенства, способствующие ускорению прогресса в достижении Целей развития тысячелетия 4 и 5, касающихся здоровья матери и ребенка (англ.). Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 2010 [13].

- Стратегия в области репродуктивного здоровья в целях ускорения прогресса в направлении достижения международных целей и задач в области развития. Женева, ВОЗ, 2004 [14].

- Региональная стратегия ВОЗ в области охраны сексуального и репродуктивного здоровья. Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 2001 [15].

- Глобальная стратегия профилактики инфекций, передаваемых половым путем, и борьбы с ними, 2006–2015 гг. Женева, ВОЗ, 2007 [16].

- Европейская хартия по борьбе с ожирением. Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 2006 [17].

- Охрана психического здоровья: проблемы и пути их решения. Отчет о Европейской конференции ВОЗ на уровне министров. Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 2006 [18].

- Sethi D, Racioppi F, Mitis F. Дорожная безопасность для детей и молодежи в Европе. Информация о политике. Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 2007 [19].

- Доклад о состоянии здравоохранения в Европе, 2005 г. Действия общественного здравоохранения в целях улучшения здоровья детей и всего населения. Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 2005 [20].

- Проблема ожирения в Европейском регионе ВОЗ и стратегии ее решения. Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 2007 [21].

- Европейская стратегия “Здоровье и развитие детей и подростков”: от резолюции к действиям, 2005–2008 гг. Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 2008 [22].

- Резолюция Исполнительного комитета ВОЗ EB130.R6 “Укрепление политики в области неинфекционных заболеваний для содействия активной старости”. Женева, ВОЗ, 2012 [23].

- Как системы здравоохранения могут способствовать устранению неравенств в отношении здоровья, связанных с миграцией и этнической принадлежностью (англ.). Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 2010 [24].

- Глобальная стратегия сокращения вредного употребления алкоголя. Женева, ВОЗ, 2010 [25].

- Московская декларация по здоровому образу жизни и неинфекционным заболеваниям. Женева, ВОЗ, 2011 [26].

- Европейская стратегия борьбы против тютюну. Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 2002 [27].

- Глобальные рекомендации по физической активности для здоровья. Женева, ВОЗ, 2010 [28].

- Основи політики в отношении алкоголя в Европейском регионе ВОЗ. Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 2006 [29].

- План действий по реализации Европейской стратегии профилактики и борьбы с неинфекционными заболеваниями, 2012–2016 гг. Копенгаген, ЕРБ ВОЗ, 2011 [30].

Ми звернули увагу на документ ВООЗ “Руководство ВОЗ по коммуникации при эпидемических вспышках” (2015) [31]. В документі говориться, що на думку ВООЗ забезпечення на професійному рівні комунікації стало невід'ємним елементом подолання епідемічних спалахів хвороби як і епідемічний контроль за забезпечення лабораторної діагностики. При цьому ВООЗ вказує на підходи до проведення ефективної комунікації. В документі відмічається, що серед наступних заходів, які стоять на порядку денному – організація навчальних програм для працівників у сфері комунікацій. Ефективна комунікація-один із елементів рішення задач.

Важливість комунікативної діяльності в сфері охорони здоров'я визначено в “Здоров'я 2020: основи європейської політики і стратегії для XXI століття” [32].

Звіт Регіонального директора про роботу ВООЗ в Європейському регіоні в 2012–2013 рр «Осуществление перспективного видения», розділ 7, присвячено питанням стратегічного керівництва, партнерства та комунікаціям [33].

В 2013–2014 рр ЄРБ ВООЗ розширило охоплення інформацією та поглибило співробітництво з країнами, донорами та партнерами використовуючи інноваційні методи комунікації. Веб-сайт Регіонального бюро [34] являється ключовим інструментом для інформування про роботу Бюро. Бюро зробило свою інформацію доступною

на мобільних приладах і задовільнило якість, доступність та користність інформацією, яку надавало. Публікації залишаються основним засобом та платформою розповсюдження інформації [35]. Публікації ЄРБ ВООЗ проглядалися більше 300 тис разів на рік [36], а самими популярними є база даних «Здоров'я для всіх» [37] поряд з наданням інформації для ЗМІ [38]. Широка громадська увага була до таких заходів як презентація Доповідь про стан охорони здоров'я в Європі, міністерські конференції, Всесвітній День здоров'я [39–44].

Сучасний спеціаліст у галузі інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) у охороні здоров'я, що підтримує свій професійний рівень, стикається з проблемою вибору інформаційних ресурсів для пошуку наукових публікацій у періодичних виданнях, монографіях, дисертаційних досліджень, аналітичних оглядів тощо.

У зв'язку з цим нами були вивчені ведучі міжнародні інформаційні ресурси та можливий доступу до них.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ, <http://www.who.int/en>) [45]. У відповідності до угод про інтенсифікацію співробітництва між Міжнародною асоціацією медичної інформатики та ВООЗ на Генеральній Асамблеї ІМІА у м. Брісбейн, Австралія (2007) Всесвітня організація охорони здоров'я працює віднині в тандемі з Міжнародною асоціацією медичної інформатики (ІМІА) зі сприяння підвищенню якості медичної допомоги, що надається, через впровадження ІКТ-технологій у охорону здоров'я. Велика кількість матеріалів розміщується безпосередньо на сайті.

Міжнародна асоціація медичної інформатики (ІМІА, www.imia.org) [46]. Асоціація скликає Всесвітній симпозиум раз на три роки. Матеріали конференції публікуються на CD і у вигляді книжного видання. Варто відзначити високу якість їх оглядових та аналітичних матеріалів у щорічному випуску журналу Yearbook of Medical Informatics. Спеціалісти у галузі ІКТ у охороні здоров'я можуть не тільки ставити питання всесвітньо відомим лідерам у різних галузях, а й взяти участь у роботі комітетів та робочих груп http://www.imia.org/working_groups/working_groups.lasso) [47].

У Європі центром з розповсюдження інформації щодо ІКТ у охороні здоров'я є Європейська асоціація медичної інформатики (EFMI, <http://www.helmholtz-muenchen.de/ibmi/efmi>) [48]. Джерело наукових публікацій Асоціації – матеріали щорічних міжнародних конгресів.

Крім того, матеріали Асоціації друкуються у Міжнародному журналі медичної інформатики (<http://www.sciencedirect.com/science/journal/13865056>) [49].

Північну Америку представляє АМІА – Американська асоціація медичної інформатики (<http://www.amia.org>) [50]. Це одна з найпродуктивніших асоціацій, з точки зору актуалізованих матеріалів. Асоціація проводить два міжнародних симпозиуму протягом року, після чого публікуються матеріали як в електронному (CD та на сайті), так і в паперовому вигляді. Це також перша Асоціація, яка робить аудіо запис всієї програми симпозиуму з презентаціями учасників для продажу у вигляді окремого продукту. Читачі знайдуть широкий спектр найсвіжіших матеріалів на сторінках

офіційного журналу організації – JAMIA (журнал Американської асоціації медичної інформатики), виходить 6 раз на рік, підписатися можна як на паперову, так і на електронну версію журналу.

Значна частка публікацій спеціалістів з Азійсько-Тихоокеанського та Африканського регіонів і країн Латинської Америки опрацьовується у вищезазначених організаціях і викладається для міжнародного використання. Тим не менш, важко переоцінити значимість можливості доступу до первинних джерел інформації цих регіонів з динамічним розвитком, тому радимо регулярно відвідувати сайти наступних професійних асоціацій:

- Азійсько-Тихоокеанська асоціація медичної інформатики (APAMI, <http://www.apami.org>);

- Асоціація медичної інформатики країн Латинської Америки і Карибського басейну (ІМІА-LAC, <http://www.imialac.net>) [51];

- Відділення країн Латинської Америки і Карибського басейну Американської телемедичної асоціації (ATALACC, <http://media.americantelemed.org/ICOT/lacc.htm>) [52];

- Досягнення національних проєктів з інформатизації охорони здоров'я Австралії і Нової Зеландії та відповіді на багато питань читач знайде на сайтах Австралійської спілки медичної інформатики (HISA, <http://www.hisa.org.au>), а також організації Медична інформатика в Новій Зеландії (HINZ, <http://www.hinz.org.nz>) [53].

З великих інформаційних ресурсів в Інтернеті має сенс назвати найбільш відомі:

SCIENCE DIRECT (www.sciencedirect.com) [54] – он-лайн бібліотека, проєкт видавничого дому ELSEVIER. Видається більше 2500 періодичних журналів у різних напрямках науки, до яких входить більшість вищезазначених журналів. Незареєстрований читач має доступ до стислої версії документа, підписка комерційна (для фізичних осіб та організації, в тому числі бібліотек і академічних організацій).

Необхідно додати, що велика кількість академічних центрів у Росії (РАН, РФФИ, ВИНІТИ) забезпечують безкоштовний доступ для державних університетів та інститутів до матеріалів Science-direct та інших видавців. Слушно з'ясувати чи має такий доступ університет/велика бібліотека вашого міста.

Обов'язковим для спеціаліста в галузі ІКТ у охороні здоров'я є користування Національною медичною бібліотекою США (NLM) – PUBMED/MEDLINE (<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/sites/entrez?db=pubmed>) [55]. Тут публікується понад 5 тисяч журналів. На запит “медична інформатика” ресурс видає понад 80 видань. Велику кількість статей можна продивитись безкоштовно.

Пошук поточних новин з тематики також можливо зробити більш ефективним. Кожний сайт регулярно обновлює інформацію новинами, які на сучасному Інтернет жаргоні називаються “постами” – від англійського “to post” – вивішувати, публікувати щось, що має текстовий характер.

Інші портали пропонують підписатися на нескінченний транспортер подібних новин – так звані

стрічки новин. Часто цінний зворотній зв'язок від експертів можна отримати тільки асинхронно, не в режимі діалогу – через їх професійні Інтернет щоденники – так звані блоги. Їх ще потрібно продивитись, а якщо ще втрачати час на їх пошуки англійською мовою, то тут у багатьох уривається терпець.

В сучасних умовах цей пошук замість читача можуть успішно провести інші. Очевидним лідером тут є Google. Нові пошукові інструменти цієї компанії постійно та безперервно оновлюються. Відчутно зекономити час можна за допомогою Google Reader (www.google.com/reader) [56]. Виходимо на Google.com і клацаємо в лівому верхньому куті на more/reader. На цій сторінці можна ввести шукані слова, натиснути Enter і в такий спосіб сформулювати “канал новин” з шуканої теми. Google відбере в Інтернеті новини, пов'язані з Вашими ключовими словами, і розташує їх у хронологічній послідовності. Таким чином, всі блоги, пости і стрічки будуть відображені на Вашому екрані без довгого пошуку.

Для пошуку друкованих видань цілком підходить Google Books (www.books.google.com) [57]. Зацікавленість наукової громадськості певною тематикою можна відстежувати в режимі реального часу за допомогою Google Trends (www.google.com.trends) [58]. Більше того, цей інструмент дозволить відстежити сезонні коливання інтересу, а також зробить прив'язку показників до певних публікацій у світовій пресі.

Наразі більшість інформації є доступною через Інтернет, а сам Інтернет стає головною платформою, де з'являються та еволюціонують ефективні технології пошуку інформації. Виконати пошук за допомогою Google з заданого питання це майже інстинктивний вибір спеціаліста покоління 90-х, однак здатність відбирати надійні та ефективні зарубіжні інформаційні ресурси залишається для користувача серйозною проблемою.

В першу чергу це пояснюється низьким рівнем володіння англійською мовою українськими спеціалістами.

Незважаючи на те, що російська мова є однією з офіційних мов ООН та ВООЗ, а принцип багатомовності закріплено у Статуті цих організацій з моменту заснування, в 90-і роки сталося різке зменшення кількості перекладів російською мовою. У 2000-і роки почалося зростання перекладних матеріалів ВООЗ на російську мову. Проте, і до тепер загальна кількість матеріалів, що перекладаються російською мовою, не досягає 10% від загальної кількості публікацій ВООЗ англійською мовою.

Наданий [59] аналіз анкетування російських спеціалістів показав високий запит інформації ВООЗ серед російських спеціалістів за всіма основними видами інформації ВООЗ (від політичних документів до керівництв для практичної ланки охорони здоров'я). При цьому керівники органів та закладів охорони здоров'я частіше користуються матеріалами конференцій та нарад ВООЗ (63,06%). Науковці та викладачі ВНЗ частіше користуються матеріалами конференцій (82,46% від респондентів цієї групи), монографії та аналітичні огляди (63,69%), статистичні збірники (60,92%) та періодичні і серійні видання (60,31%). Практичні працівники охорони

здоров'я частіше користуються клінічними керівництвами та практичними рекомендаціями ВООЗ (51,85% від респондентів цієї групи), матеріали конференцій (38,05%) і статистичні збірники (34,01%).

Результати досліджень [60] показують, що більше половини всіх категорій користувачів знають про існування сайту ВООЗ і користуються ним (71,43%), проте багато з них мають складності при пошуку на ньому інформації російською мовою. Лише 22,99% всіх опитаних респондентів можуть досить легко знаходити та скачувати матеріали російською мовою безпосередньо з сайту ВООЗ, а 41,23% мають складності. Головні перешкоди у російських спеціалістів при пошуку матеріалів на сайті ВООЗ пов'язані з незнанням про існування можливості скачати повний текст публікації російською мовою з сайту ВООЗ або ЄРБ ВООЗ (14,10%); незнанням шляхів пошуку таких документів, оскільки більшість сторінок сайту ВООЗ і пошукова система сайті присутні тільки англійською мовою (20,62%).

В Росії, з метою розвитку інформаційних технологій в охороні здоров'я функціонує Центральний НДІ організації та інформатизації охорони здоров'я [61]. В межах інформатизації співробітники інституту успішно працюють над актуальними проблемами сучасної охорони здоров'я, одна з яких – організація і управління збором та обробкою медичної статистики. Тут вирішуються наступні задачі:

- розробка, впровадження та супровід програм для формування річних звітів лікувально-профілактичних закладів і територій Російської Федерації, ведення звітності річного звіту, а також складання різних статистичних збірників з захворюваності, демографічної ситуації та стану системи охорони здоров'я;
- організація збору річних звітів територій та формування підсумкових збірників;
- контакти з територіальними органами управління охороною здоров'я;
- виконання робіт з оперативної обробки запитів та видачі інформації органам управління охорони здоров'я Російської Федерації.

Агентство Grayling Україна, що є частиною глобальної комунікаційної компанії зі зв'язків з громадськістю, органами державної влади, інвесторами та проведення заходів, опублікувало в 2010 р. “Руководство по коммуникациям в области здравоохранения для Украины” [62]. Керівництво покликане допомогти медичним та фармацевтичним компаніям більш ефективно спілкуватися зі споживачами, органами державної влади та засобами масової інформації. Подані в Керівництві стратегії комунікації не тільки допоможуть компаніям працювати більш успішно та прибутково, але й внести позитивний вклад до процесу модернізації системи охорони здоров'я в Україні. Але керівництво доступне тільки англійською мовою.

Висновки

Всесвітня організація охорони здоров'я приділяє значну увагу комунікаціям в рішенні комплексних

проблем охорони здоров'я. Для рішення проблем комунікації в глобальному плані мається значний інформаційний ресурс.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням впливу комунікацій на формування у населення відповідального ставлення до особистого здоров'я.

Література

1. *Европейский план действий по укреплению потенциала и услуг общественного здравоохранения*. WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2012 (документ EUR/RC62/12).
2. *Kickbusch I, Gleicher D. Governance for health in the 21st century*. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 2012 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0019/171334/RC62BD01-Governance-for-Health-Web.pdf).
3. *Стратегическое руководство в интересах здоровья в XXI веке: исследование, проведенное для Европейского регионального бюро ВОЗ*. WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2011 (документ EUR/RC61/Inf. Doc./6; http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0004/149971/RC61_rInfDoc06.pdf).
4. *Graham J, Amos B, Plumptre T. Principles for good governance in the 21st century*. Ottawa, Institute on Governance, 2003 (Policy Brief No.15; <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UNPAN/UNPAN011842.pdf>).
5. *Developing a framework for action for strengthening public health capacities and services in Europe*. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 2011 (document EUR/RC61/Inf. Doc./1; http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0009/148266/RC61_einfdoc01.pdf).
6. *Глоссарий терминов по вопросам укрепления здоровья*. Женева, Всемирная организация здравоохранения, 1998 (http://whqlibdoc.who.int/hq/1998/WHO_HPR_HEP_98.1_rus.pdf).
7. *Доклад Международной комиссии по окружающей среде и развитию*. Резолюция Генеральной Ассамблеи A/RES/42/187, 11 декабря 1987 г. Нью-Йорк, Организация Объединенных Наций, 1987 (<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/518/77/IMG/NR051877.pdf>).
8. *Рамочная конвенция ВОЗ по борьбе против табака [веб-сайт]*. Женева, Всемирная организация здравоохранения, 2013 (<http://www.who.int/fctc/ru/index.html>).
9. *Основы политики достижения здоровья для всех в Европейском регионе ВОЗ: обновление 2005 г.* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2005 (документ EUR/RC55/8, http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0008/87884/RC55_rdoc08.pdf).
10. *Системы здравоохранения – здоровье – благосостояние: Европейская министерская конференция ВОЗ по системам здравоохранения: Таллинн, Эстония, 25–27 июня 2008 г.: отчет*. Копенгаген, Европейское региональное бюро ВОЗ, 2009 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0003/78951/E92150R.pdf).
11. *Оттавская хартия по укреплению здоровья*. WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 1986 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0009/146808/Ottawa_Charter_R.pdf).
12. *Европейский стратегический подход к обеспечению безопасной беременности: улучшение материнского и перинатального здоровья*. WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2009 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0007/136726/E90771R.pdf).
13. *Действия систем здравоохранения по устранению гендерного неравенства, способствующие ускорению прогресса в достижении Целей развития тысячелетия 4 и 5, касающихся здоровья матери и ребенка (на англ. яз.)*. WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2010 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0006/127527/e94498.pdf).
14. *Стратегия в области репродуктивного здоровья в целях ускорения прогресса в направлении достижения международных целей и задач в области развития*. Женева, Всемирная организация здравоохранения, 2004 (http://www.who.int/reproductivehealth/publications/general/RHR_04_8/ru/index.html).
15. *Региональная стратегия ВОЗ в области охраны сексуального и репродуктивного здоровья*. Копенгаген, Европейское региональное бюро ВОЗ, 2001 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/69530/E74558R.pdf).
16. *Глобальная стратегия профилактики инфекций, передаваемых половым путем, и борьбы с ними, 2006–2015 гг.* Женева, Всемирная организация здравоохранения, 2007 (<http://www.who.int/reproductivehealth/publications/rtis/9789241563475/ru/index.html>).
17. *Европейская хартия по борьбе с ожирением*. WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2006 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/87467/E89567R.pdf).
18. *Охрана психического здоровья: проблемы и пути их решения*. Отчет о Европейской конференции ВОЗ на уровне министров. Копенгаген, Европейское региональное бюро ВОЗ, 2006 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0010/96454/E87301R.pdf).
19. *Sethi D, Racioppi F, Mitis F. Дорожная безопасность для детей и молодежи в Европе*. Информация о политике. WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2007 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0004/98455/E90142R.pdf).
20. *Доклад о состоянии здравоохранения в Европе, 2005 г. Действия общественного здравоохранения в целях улучшения здоровья детей и всего населения*. WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2005 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0007/82456/E87325R.pdf).

21. *Проблема ожирения в Европейском регионе ВОЗ и стратегии ее решения.* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2007 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0011/74747/E90711R.pdf).
22. *Европейская стратегия “Здоровье и развитие детей и подростков”: от резолюции к действиям, 2005–2008 гг.* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2008 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0020/132932/E91655R.pdf).
23. *Резолюция Исполнительного комитета ВОЗ EB130. R6 “Укрепление политики в области неинфекционных заболеваний для содействия активной старости”.* Женева, Всемирная организация здравоохранения, 2012 (http://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/EB130/B130_R6-ru.pdf).
24. *Как системы здравоохранения могут способствовать устранению неравенств в отношении здоровья, связанных с миграцией и этнической принадлежностью (на англ. яз.).* Копенгаген, Европейское региональное бюро ВОЗ, 2010 (<http://www.euro.who.int/ru/what-we-publish/abstracts/how-health-systems-can-address-health-inequities-linked-to-migration-and-ethnicity>).
25. *Глобальная стратегия сокращения вредного употребления алкоголя.* Женева, Всемирная организация здравоохранения, 2010 (http://www.who.int/substance_abuse/activities/msbaltstrategyru.pdf).
26. *Московская декларация по здоровому образу жизни и неинфекционным заболеваниям.* Женева, Всемирная организация здравоохранения, 2011 (http://www.who.int/nmh/events/moscow_ncds_2011/conference_documents/moscow_declaration_ru.pdf).
27. *Европейская стратегия борьбы против табака.* Копенгаген, Европейское региональное бюро ВОЗ, 2002 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0020/68105/e77976r.pdf).
28. *Глобальные рекомендации по физической активности для здоровья.* Женева, Всемирная организация здравоохранения, 2010 (http://whqlibdoc.who.int/publications/2010/9789244599976_rus.pdf).
29. *Основы политики в отношении алкоголя в Европейском регионе ВОЗ.* Копенгаген, Европейское региональное бюро ВОЗ, 2006 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0008/79397/E88335R.pdf).
30. *План действий по реализации Европейской стратегии профилактики и борьбы с неинфекционными заболеваниями, 2012–2016 гг.* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2011 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/147731/wd12R_NCDs_111363-las.pdf).
31. *Руководство ВОЗ по коммуникации при эпидемических вспышках.* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2012. – 16 с.
32. *Здоров'я 2020. Основи європейської політики та стратегія для XXI століття.* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2013. – 224 с.
33. *Звіт Регіонального директора про роботу ВООЗ в Європейському регіоні в 2012-2013 рр «Осуществление перспективного видения».* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2014 – 78 с.
34. *Европейское региональное бюро ВОЗ [веб-сайт].* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2013 (<http://www.euro.who.int/ru/home>).
35. *Публикации [веб-сайт].* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2013 (<http://www.euro.who.int/ru/publications>).
36. *Burden of disease from environmental noise. Quantification of healthy life years lost in Europe.* Copenhagen: Regional Office for Europe; 2011 (<http://www.euro.who.int/en/what-we-do>).
37. *Європейська база даних “Здоров'я для всіх» (База даних ЗДВ) [веб-сайт].* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2015 (<http://www.euro.who.int/ru/data-and-evidence/databases>).
38. *Центр СМІ WHO.* Regional Office for Europe. Copenhagen, 2015 (<http://www.euro.who.int/ru/media-centre>).
39. *Доклад о состоянии здравоохранения в Европе 2012 г.: выработка курса на благополучие [веб-сайт].* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2013 (<http://www.euro.who.int/ru/data-and-evidence>).
40. *Здоров'я 2020. Основи європейської політики та стратегія для XXI століття.* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2013. – 224 с.
41. *Дорожная карта: укрепление систем здравоохранения, ориентованных на нужды и запросы людей, в Европейском регионе ВОЗ.* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2013 (<http://www.euro.who.int/ru/media-centre/events/events/2013/10>).
42. *Венская конференция по вопросам питания и неинфекционных заболеваний [веб-сайт].* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2013 (<http://www.euro.who.int/ru/media-centre/events/events/2013/07/vienna-conference>).
43. *Региональный старт Всемирного дня здоровья: предоставить права и возможности пожилым людям для участия в разработке и проведении политики [веб-сайт].* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2013 (<http://www.euro.who.int/ru/health-topics/health-policy/pages/news/news/2012/04>).
44. *Европейская неделя иммунизации [веб-сайт].* WHO. Regional Office for Europe. Copenhagen, 2013 (<http://www.euro.who.int/ru/health-topics/disease-prevention>).
45. *Всесвітня організація охорони здоров'я (WHO),* <http://www.who.int/en>.
46. *Міжнародна асоціація медичної інформатики (IMIA),* www.imia.org.
47. *Yearbook of Medical Informatics:* http://www.imia.org/working_groups/working_groups.lasso.
48. *Європейська асоціація медичної інформатики (EFMI),* <http://www.helmholtz-muenchen.de/ibmi/efmi>.
49. *Міжнародний журнал медичної інформатики* (<http://www.sciencedirect.com/science/journal/13865056>).

50. *Американська асоціація медичної інформатики* (<http://www.amia.org>).
51. *Асоціація медичної інформатики країн Латинської Америки і Карибського басейну (IMIA-LAC)*, <http://www.imialac.net>).
52. *ATALACC*, <http://media.americantelemed.org/ICOT/lacc.htm>.
53. *Медична інформатика в Новій Зеландії (HINZ)*, <http://www.hinz.org.nz>).
54. *SCIENCE DIRECT* (www.sciencedirect.com).
55. *PUBMED/MEDLINE* (<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/sites/entrez?db=pubmed>).
56. *Google Reader* (www.google.com/reader).
57. *Google Books* (www.books.google.com).
58. *Google Trends* (www.google.com.trends).
59. *Куликов А.А.* Разработка научно-организационной технологии определения приоритетов в переводе материалов Всемирной организации здравоохранения на русский язык: автореф. дис.к.мед.н. / А.А. Куликов. – Москва, 2012. – 25 с.
60. *Куликов А.А.* Определение приоритетов для перевода на русский язык публикаций ВОЗ на основе экспертного опроса /А.А. Куликов // Социальные аспекты здоровья населения: электронный журнал. – 2012. – № 4 (<http://vestnik.mednet.ru/content/view/426/27/lang,ru>).
61. *Куликов А.А.* Публикации Всемирной организации здравоохранения на русском языке в зеркале геополитики / А.А. Куликов, О.П. Честнов, Т.В. Кайгородова // Врач и информационные технологии. – 2011. – № 2. – С. 31–39.
62. *Руководство по коммуникациям в области здравоохранения для Украины*: <http://pr.meta.ua/read/12908>.

Дата надходження рукопису до редакції: 25.12.2018 р.

Роль коммуникаций в развитии и деятельности здравоохранения: аналитический обзор международных документов и публикаций

М.А. Знаменская, О.В. Жданова, Г.А. Слабкий
 ГУ «Институт педиатрии, акушерства и гинекологии имени академика О.М. Лукьяновой НАМН Украины»,
 г. Киев, Украина
 Киевская городская клиническая больница №8,
 г. Киев, Украина
 Ужгородский национальный университет,
 г. Ужгород, Украина

Цель – проанализировать роль коммуникаций в развитии здравоохранения на международном уровне.

Материалы и методы. В исследовании использованы международные нормативно-правовые

документы и научные публикации по вопросу коммуникаций в системе здравоохранения. Используются следующие методы исследования: библиосемантический, аналитический, исторический, системного подхода.

Результаты. В статье представлено анализ документов международных организаций и научных публикаций по вопросу коммуникаций в здравоохранении. Анализ показывает большое значение и внимание к коммуникациям на глобальном уровне.

Выводы. ВОЗ уделяет значительное внимание коммуникациям в решении вопросов здравоохранения. Для решения проблем коммуникации в глобальном плане имеется значительный информационный ресурс.

Ключевые слова: здравоохранение, коммуникации, международные подходы, анализ.

The role of communication in development and activity of health care: analytical review of international documents and publications

M.A. Znamenska, O.V. Zhdanova, G.O. Slabkiy
PI "Institute of Pediatrics, Obstetrics and Gynecology of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine",
Kyiv, Ukraine
Kyiv City Clinical Hospital №8, Kyiv, Ukraine
Uzhhorod National University, Uzhhorod, Ukraine

Goal of study: to analyze the role of communication in the development of health care on international level.

Materials and methods. The international normative legal documents and scientific publications on communication

issues in health care system were used in the course of study. The following methods were applied: bibliosemantic, analytical, historical, of systemic approach.

Results. The article presents the analysis of the documents of international organizations and scientific publications on the issues of communication in health care. Analysis indicates the extraordinary importance and attention to communication in the global terms.

Conclusions. WHO pays great attention to communication in solving comprehensive problems of health care. There exists a considerable information resource for the decision of problems of communication in global terms.

Key words: health care, communications, international approaches, analysis.

Відомості про авторів

Знаменська Марія Андріївна – д.мед.н., провідний науковий співробітник ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені академіка О.М. Лук'янової НАМН України», вул. Платона Майбороди, 8, Київ, 04050, Україна.

Жданова Оксана Вячеславівна – лікар-офтальмолог, Київська міська клінічна лікарня №8, вул. Кондратюка, 8, м. Київ, 04201, Україна.

Слабкий Геннадій Олексійович – д.мед.н., професор, завідувач кафедри громадського здоров'я, Ужгородський національний університет, пл. Народна, 3, м. Ужгород, Закарпатська обл., 88000, Україна.